StudySite.org StudySite.org

Library And Information Science

Signature of Invigilators

PAPER - III

Roll No. ☐☐☐☐☐

(In figures as in Admit Card)

1. ....

2. ....

JY–06/15

Roll No. ....

....

(in words)

Name of the Areas/Section (if any)...............

Time Allowed : 2-1/2 hours] **[Maximum Marks : 200**

Instructions for the Candidates

1. Write your Roll Number in the space provided on the top of this page.
2. Write name of your Elective/Section if any,
3. Answer to short answer/essay type questions are to be written in the space provided below each question or after the questions in test booklet itself. No additional sheets are to be used.
4. Read instructions given inside carefully.
5. Last page is attached at the end of the test booklet for rough work.
6. If you write your name or put any special mark on any part of the test booklet which may disclose in any way your identity, you will render yourself liable to disqualification.
7. Use of calculator or any other Electronics Devices is prohibited.
8. There is no negative marking.
9. You should return the test booklet to the invigilator at the end of the examination and should not carry any paper outside the examination hall.

પરીક્ષાર્થીઓ માટે સૂચનાઓ :

૧. આ પૃષ્ઠના ઉપલા ભાગે આપેલી જગ્યામાં તમારી ક્રમાંક સંખ્યા (રોલ નંબર) લખો.

૨. તમે જે વિકલ્પનો ઉત્તર આપો તેનો સ્પષ્ટ નિર્દેશ કરો.

૩. ટૂંકનોંધ કે નિબંધ પ્રકારના પ્રશ્નોના ઉત્તર દરેક પ્રશ્નની નીચે આપેલી જગ્યામાં જ લખો. વધારાના કોઈ કાગળનો ઉપયોગ કરશો નહીં.

૪. અંદર આપેલી સૂચનાઓ ધ્યાનથી વાંચો.

૫. આ ઉત્તરપોથીમાં અંતે આપેલું પૃષ્ઠ કાચા કામ માટે છે.

૬. આ ઉત્તરપોથીમાં કયાંય પણ તમારી ઓળખ કરાવી દે એવી રીતે તમારું નામ કે કોઈ ચોક્કસ નિશાની કરી હશે તો તમને આ પરીક્ષા માટે ગેરલાયક ગણવામાં આવશે.

૭. કેલક્યુલેટર અથવા ઈલેક્ટ્રોનિક્સ સાધનો નો ઉપયોગ કરવો નહીં.

૮. નકારાત્મક ગુણાંકપદ્ધતિ નથી.

૯. પ્રશ્નપત્ર લખાઈ રહે એટલે આ ઉત્તરપોથી તમારા નિરીક્ષકને આપી દેવી. પરીક્ષાખંડની બહાર કોઈ પણ પશ્નપત્ર લઈ જવું નહીં.

FOR OFFICE USE ONLY
MARKS OBTAINED

Question Number	Marks Obtained	Question Number	Marks Obtained	Question Number	Marks Obtained
1.		18.			
2.		19.			
3.		20.			
4.		21.			
5.		22.			
6.		23.			
7.		24.			
8.		25.			
9.		26.			
10.					
11.					
12.					
13.					
14.					
15.					
16.					
17.					

Total Marks obtained ....

Signature of the co-ordinator ....
(Evaluation)

SEAL

StudySite.org StudySite.org

StudySite.org StudySite.org

StudySite.org

StudySite.org StudySite.org

StudySite.org StudySite.org

Library and Information Science ગ્રંથાલય અને માહિતી વિજ્ઞાન
Paper - III પેપર-III

NOTE : This paper contains four sections. You are required to attempt all of them.
નોંધ : આ પ્રશ્નપત્રમાં ચાર વિભાગો છે. તમારે બધા વિભાગોના પ્રશ્નોના જવાબો આપવાના છે.

SECTION - I

Note : Read the following paragraph and answer **Questions (1 - 5)** given below in **30 words** each. Attempt **ALL** the questions. **[Marks : 5 x 5 = 25]**

નોંધ : નીચેનો પેરાગ્રાફ વાંચી આપેલ દરેક પ્રશ્નો (૧ થી ૫)ના જવાબ ૩૦ શબ્દોમાં આપો. બધાજ પ્રશ્નોના જવાબ આપો.

Universities in India have fairly good libraries developed over the years. Due to the technological innovation, lot of changes occurred in day today activities of human being. Libraries are not an exception. Drastic cut in funding, devaluation of currency, user expectations, initiatives from government and other organizations are various reasons for libraries to embark on available information technology. These technological innovations lead to library automation, library cooperation, library networking, resource sharing, use of Internet in the libraries, electronic access to scholarly journals, access to other library catalogues through union catalogues etc.

Most of the libraries have traditionally tried to own resources as much as possible, because owning an item provides faster access to patrons than waiting to borrow or purchases on demand. However, the increased cost of maintaining a collection of primary sources and the increased demand for information has resulted in a shift of emphasis from that of ownership to access. In the present situation, as the academic libraries in India have been largely affected by the financial constraints in which resource acquisition has been restricted. Most university libraries are ill-equipped to satisfy user needs within their resources with exponential rise in information. Libraries are unable to continue subscription to many publications due to price escalation and high foreign exchange rates. At the same time there is a conscious duplication of costly library holdings in the absence of convenient sharing mechanism. Scholars in remote areas feel mentally isolated. It is also impossible to fund all libraries to make them self-sufficient to meet the resource requirement are some of the challenges facing the academic libraries.

StudySite.org StudySite.org

StudySite.org StudySite.org

છેલ્લા વર્ષોમાં ભારતના વિશ્વવિદ્યાલયોએ ગ્રંથાલયોએ સારો વિકાસ સાધ્યો છે. દિવસે દિવસે ટેકનોલોજીના વિકાસને કારણે માનવ પ્રવૃત્તિઓનાં ઘણા પરિવર્તનો આવતા રહ્યા છે. ગ્રંથાલયો તેમાંથી બાકાત નથી. પ્રાપ્ત થતી નાણાંકીય સહાયમાં મોટો કાપ, નાણાંનું અવમૂલ્યન, ઉપયોગકર્તાઓની અપેક્ષાઓ, સરકાર અને અન્ય સંગઠનો તરફથી મળતું પ્રોત્સાહન વગેરે ગ્રંથાલયોને પ્રાપ્ય માહિતી ટેકનોલોજીની આ શોધો ગ્રંથાલયોને ગ્રંથાલય સ્વચાલન, ગ્રંથાલય સહકાર, ગ્રંથાલય નેટવર્કષ સ્ત્રોતસામગ્રીની હિસ્સેદારી, ગ્રંથાલયોમાં ઈન્ટરનેટનો ઉપયોગ, વિદ્વતાપૂર્ણ સામયિકોની વિજાણુકીય પ્રાપ્તિ, સંઘસૂચિ દ્વારા અન્ય ગ્રંથાલયની સૂચિની પ્રાપ્તિ વગેરે તરફ દોરે છે.

મોટાભાગના ગ્રંથાલયો પોતાની સ્ત્રોતસામગ્રીનો શક્ય તેટલો પરંપરાગત રીતે ઉપયોગ કરાવે છે, કારણ કે તેમના ઉપયોગકર્તાઓની માંગના સંદર્ભમાં ઝડપથી તે પુરા પાડી શકાય છે. આમ છતાં પ્રાથમિક કક્ષાના સ્ત્રોત સંગ્રહની જાળવણીમાં થતા ખર્ચમાં વધારો અને માહિતીની માંગમાં થતા વધારાને કારણે વ્યક્તિગત પ્રાપ્તિ પર અસર થઈ છે. આજની પરિસ્થિતિમાં, ભારતના શૈક્ષણિક ગ્રંથાલયો નાણાંકીય મુશ્કેલીઓ અનુભવતા હોવાથી સ્ત્રોતસામગ્રીની પ્રાપ્તિ પર મોટી અસર અનુભવે છે. મોટાભાગના વિશ્વવિદ્યાલય ગ્રંથાલયો માહિતીના ઝડપી વધારાને કારણે તેમના સ્ત્રોત દ્વારા ઉપયોગકર્તાઓની જરૂરિયાતો સંતોષવામાં સક્ષમ રહ્યા નથી. કિંમતમાં મોટો વધારો અને વિદેશી ચલણના વિનિમય દરમાં થતા વધારાને કારણે સામયિકોનું લવાજમ ચાલુ રાખી શકતા નથી, સાથે સાથે પરંપરાગત રીતે સ્ત્રોતના આદાનપ્રદાનના અભાવમાં મોંઘા સામયિકોના બેવડાવાની સંભાવના વિશેષ રહે છે. દૂરના પ્રદેશના સંશોધકો માનસિક રીતે એકલતા અનુભવે છે. શૈક્ષણિક ગ્રંથાલયોની સ્ત્રોતસામગ્રીની જરૂરિયાતને પહોંચી વળવા માટે પ્રત્યેક ગ્રંથાલય સ્વનિર્ભય બને તેટલી નાણાંકીય સહાય મળવી મુશ્કેલ છે.

1. What are the reasons for implementing Inforamtion Technology in Libraries ?
   ગ્રંથાલયોમાં માહિતી ટેકનોલોજીના અમલ માટેના કારણો કયા છે ?

StudySite.org

StudySite.org StudySite.org

StudySite.org StudySite.org

2. Which factors have influenced the philosophy of librarianship from ownership to inforamtion access ?
ગ્રંથાલયિત્વના તત્ત્વજ્ઞાનમાં કયા પરિબળો માહિતી પ્રાપ્તિના સંદર્ભમાં સ્વામિત્વપણાથી પ્રાપ્તિ તરફ અસરકર્તા બન્યા છે ?

StudySite.org

3. Why University Libraries lack behind in catering to the needs of its users property ?
ઉપયોગકર્તાઓની જરૂરિયાતો પુરી પાડવામાં વિશ્વવિદ્યાલય ગ્રંથાલયો શા માટે ઊણા ઉતર્યા છે ?

StudySite.org StudySite.org

StudySite.org StudySite.org

4. How improper sharing mechanism has resulted into the duplication of material?
સામગ્રીને બેવડાની અટકાવવામાં અસામાન્ય ભાગીદારીની વ્યવસ્થા કઈ રીતે પરિણામદાયી બને છે?

5. What are the barriers in making University libraries self-sufficient ?
વિશ્વવિદ્યાલય ગ્રંથાલયોને સ્વનિર્ભર બનાવવામાં કયા અવરોધો નડે છે ?

StudySite.org

StudySite.org StudySite.org

StudySite.org
StudySite.org

SECTION - II

Note : This Section has **fifteen (15)** Short type questins of **five (5)** marks each, to be answered in about **thirty (30)** words each. Attempt **ALL** questions (6 - 20) **[Marks : 5 x 15 = 75]**

નોંધ : આ વિભાગમાં **પંદર (૧૫)** લઘુ પ્રશ્નો છે. દરેકના ગુણાંક **પાંચ (૫)** છે. દરેક ઉત્તર આશરે **ત્રીસ (૩૦)** શબ્દોમાં લખાયેલો હોવો જરૂરી છે. બધાજ પ્રશ્નોના જવાબ આપો (૬ - ૨૦)

6. Define Information Science.
માહિતી વિજ્ઞાનને વ્યાખ્યાબદ્ધ કરો.

StudySite.org

7. Mention the different Channels of Communication
પ્રત્યાયના વિવિધ માધ્યમો દર્શાવો.

StudySite.org
StudySite.org

StudySite.org StudySite.org

8. Name the implications of Fourth Law of Library Science.
ગ્રંથાલય વિજ્ઞાનના ચોથા સૂત્રની અસર દર્શાવો.

StudySite.org

9. Mention the names of the states who have enacted Public Library Act.
જાહેર ગ્રંથાલય ધારો પસાર કર્યો હોય તે રાજ્યોના નામ દર્શાવો.

StudySite.org StudySite.org

StudySite.org StudySite.org

10. Mention the points (criteria) for evaluation of Reference Sources.
સંદર્ભગ્રંથોના મૂલ્યાંકનના ધોરણો દર્શાવો.

11. Define Referral Service.
માહિતી નિર્દેશ સેવાને વ્યાખ્યાબદ્ધ કરો.

StudySite.org

StudySite.org StudySite.org

StudySite.org StudySite.org

12. Differentiate between CAS and SDI.
અદ્યતન અવબોધન સેવા (CAS) અને પસંદગીયુક્ત માહિતી પ્રસાર સેવા (SDI) વચ્ચેનો તફાવત જણાવો.

StudySite.org

13. Write the different Modes of Formation of Subjects.
વિષયનિર્માણની વિવિધ પ્રક્રિયા લખો.

StudySite.org StudySite.org

StudySite.org StudySite.org

14. Differentiate between Per-Co-ordiante and Post Co-ordinate Indexing.
પૂર્વ સમન્વિત્ત અને પશ્ચાત સમન્વિત્ત નિદેશીકરણ વચ્ચેનો તફાવત દર્શાવો.

15. Expand the acronyous POSDCORB
POSDCORB સંક્ષિપ્ત નામને વિસતૃત કરો.

StudySite.org

StudySite.org StudySite.org

StudySite.org StudySite.org

16. Indicate Fayol's Principles of Management.
'ફેયોલ'નાં વ્યવસ્થાપનના સિદ્ધાંતો દર્શાવો.

StudySite.org

17. Name the salient features of staff Manual.
'સ્ટાફ મેન્યુઅલ'નાં મુખ્ય લક્ષણો દર્શાવો.

StudySite.org StudySite.org

StudySite.org StudySite.org

18. Define the concept of Virtual Libraries.
    આભાસી ગ્રંથાલયની વિભાવનાને વ્યાખ્યાબદ્ધ કરો.

StudySite.org

19. Define Informatics.
    ઈન્ફોરમેટીક્સ ને વ્યાખ્યાબદ્ધ કરો.

StudySite.org StudySite.org

StudySite.org StudySite.org

20. Differentiate between Pure and Applied Research
શુદ્ધ (પાયાગત) અને વ્યવહારીક સંશોધન વચ્ચેનો તફાવત દર્શાવો.

StudySite.org

StudySite.org StudySite.org

StudySite.org
StudySite.org

SECTION - III

Note : This Section has **Five (5)** questions of **12 marks** each to be answered in about **200 words each.** [Marks : 12 x 5 = 60

નોંધ : આ વિભાગમાં **પાંચ (૫)** પ્રશ્નો છે. દરેકના ગુણાંક **બાર (૧૨)** છે. દરેક ઉત્તર 'અશરે બસો (૨૦૦) શબ્દોમાં' લખાયેલો હોવા જરૂરી છે.

21. Describe the utility of DIALOG database in the context of Special Libraries.
વિશિષ્ટ ગ્રંથાલયોના સંદર્ભમાં ડાયલોક ડેટાબેઝની ઉપયોગિતા વર્ણવો.

StudySite.org

StudySite.org
StudySite.org

StudySite.org StudySite.org

StudySite.org

StudySite.org StudySite.org

StudySite.org StudySite.org

22. Explain the role of ILA in the development of Library Profession in the country.
દેશમાં ગ્રંથાલય વ્યવસાયના વિકાસમાં 'ઈન્ડિયન લાઈબ્રેરી એસોસિએશન'ની ભૂમિકા તપાસો.

StudySite.org

StudySite.org StudySite.org

StudySite.org
StudySite.org

StudySite.org

StudySite.org
StudySite.org

StudySite.org StudySite.org

23. Explain the various network architecture for library network.
ગ્રંથાલય નેટવર્ક માટેના નેટવર્ક માળખાની વિવિધતા સમજાવો.

StudySite.org

StudySite.org StudySite.org

StudySite.org
StudySite.org

StudySite.org

StudySite.org
StudySite.org

StudySite.org StudySite.org

24. Name the Principles of Helpful Sequence.
સહાયક ક્રમના સિદ્ધાંતોના નામ આપો. કોઈપણ બે સિદ્ધાંતો ઉદાહરણ સહિત સમજાવો.

StudySite.org

StudySite.org StudySite.org

StudySite.org StudySite.org

StudySite.org

StudySite.org StudySite.org

StudySite.org StudySite.org

25. Explain the need of User Education in a University Library.
    વિશ્વવિદ્યાલય ગ્રંથાલયમાં ઉપભોક્તા શિક્ષણની જરૂરિયાત સમજાવો.

StudySite.org

StudySite.org StudySite.org

StudySite.org
StudySite.org

StudySite.org

StudySite.org
StudySite.org

StudySite.org StudySite.org

SECTION - IV

Note : This Section has only one Question of **40 Marks** to be answered in about **1000 words.** You are requried to attempt in **1000 words.**

[Marks : 40 x 1 = 40]

નોંધ : આ વિભાગમાં ચાળીસ (૪૦) ગુણનો એક જ પ્રશ્ન છે. જેને ઉત્તર આશરે ૧૦૦૦ (એક હજાર) શબ્દોમાં લખાયેલો હોવા જરૂરી છે.

26. Trace the history of Public Library Movement in India.
ભારતમાં જાહેર ગ્રંથાલય ચળવળના ઈતિહાસને દર્શાવો.

OR અથવા

"Success of any network equally depends on human network" in the light of above statement evaluate the role of INFLIBNET.
''કોઈપણ નેટવર્કની સફળતા માનવ નેટવર્ક પર સમાંતરપણે આધાર રાખે છે'' આ વિધાનને ધ્યાનમાં રાખી ઈન્ફ્લીબનેટની ભૂમિકાનું મૂલ્યાંકન કરો.

OR અથવા

Describe the objectives of Total Quality Management (TQM) and explain how are they achieved in Special Libraries.
સર્વાંગી ગુણવત્તા વ્યવસ્થાપન (TQM)ના હેતુઓ વર્ણવો અને વિશિષ્ટ ગ્રંથાલયોમાં તે કેવી રીતે અમલમાં લેવાય છે તે દર્શાવો.

StudySite.org

StudySite.org StudySite.org

StudySite.org
StudySite.org

StudySite.org

StudySite.org
StudySite.org